

Sygn. akt III CZP 17/22

UCHWAŁA

Dnia 20 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa B. GmbH & Co. KG w N.

przeciwko F. S.A. w K.

o ustalenie nieważności uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia

Akcjonariuszy F. S.A. w K. z dnia 16 lipca 2015 r. i o ustalenie istnienia uchwał

Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy F. S.A. w K. z dnia 16 lipca
2015 r.,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym

w dniu 20 stycznia 2022 r.,

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie

postanowieniem z dnia 27 listopada 2020 r., sygn. akt I AGa 160/20,

"Czy dopuszczalne jest ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. wyrokiem sądowym, że na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki akcyjnej została podjęta określona uchwała, w sytuacji, gdy w protokole walnego zgromadzenia stwierdzono, że uchwała nie została podjęta?"

podjął uchwałę:

Nie jest dopuszczalne ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki akcyjnej została podjęta określona uchwała, jeżeli w protokole walnego zgromadzenia stwierdzono, że uchwała nie została podjęta.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne „czy dopuszczalne jest ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. wyrokiem sądowym, że na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki akcyjnej została podjęta określona uchwała, w sytuacji, gdy w protokole walnego zgromadzenia stwierdzono, że uchwała nie została podjęta”.

Zagadnienie to wyłoniło się w połączonych sprawach z powództwa B. GmbH & Co. KG w N. przeciwko F. w K. o ustalenie nieważności wskazanych uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia pozwanej spółki podjętych w dniu 16 lipca 2015 r. oraz o ustalenie istnienia czterech określonych bliżej uchwał, co do których w protokole tego Zgromadzenia stwierdzono, że nie zostały podjęte.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 3 stycznia 2020 r. uwzględnił oba powództwa. Z ustaleń wynika, że pomiędzy czterema akcjonariuszami pozwanej spółki doszło do zawarcia porozumienia w rozumieniu art. 87 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1893; dalej: „ustawa” lub „ustawa o ofercie”), wobec czego akcjonariusze ci byli zobowiązani do wypełnienia obowiązku informacyjnego określonego w art. 69 ust. 1 i 4 ustawy, w tym do zawiadomienia spółki i Komisji Nadzoru Finansowego o zawartym porozumieniu, czego nie uczynili. Sąd Okręgowy uznał, że zaniechanie dopełnienia tego obowiązku spowodowało powstanie wobec nich sankcji określonej w art. 89 ust. 1 i 3 ustawy, a w konsekwencji do uwzględnienia powództw, bowiem po odliczeniu oddanych przez nich głosów nad uchwałami należało ustalić nieważność uchwał podjętych oraz ustalić istnienie uchwał zaproponowanych na tym zgromadzeniu przez powodową spółkę, które według protokołu notarialnego z przebiegu zgromadzenia nie zostały podjęte.

Przy rozpoznawaniu apelacji strony pozwanej od powyższego wyroku Sąd Apelacyjny w Krakowie powziął poważne wątpliwości prawne wyrażone w sformułowanym na wstępie pytaniu, dotyczące możliwości ustalenia przez sąd na podstawie art. 189 k.p.c. wbrew treści protokołu z walnego zgromadzenia spółki akcyjnej - że została podjęta uchwała. Sąd Apelacyjny wskazał, że przepisy art. 252 § 1 i art. 425 § 1 kodeksu spółek handlowych (dalej: k.s.h.) wyłączają możliwość stosowania art. 189 k.p.c. w celu ustalenia nieważności uchwał podjętych, nie jest natomiast jasne, w jaki sposób akcjonariusze mogą przeciwdziałać uniemożliwianiu podejmowania uchwał przez walne zgromadzenie, jeżeli podjęcie uchwał jest blokowane przez akcjonariuszy głosujących przeciwko ich podjęciu, chociaż ich głosy nie powinny być uwzględniane przy obliczaniu wyników głosowania. W takiej sytuacji nie może znaleźć zastosowania art. 425 k.s.h. Środkiem ochrony pozostałych akcjonariuszy *prima facie* wydaje się art. 189 k.p.c. Za dopuszczeniem powództwa o ustalenie istnienia uchwały może przemawiać jego uniwersalny charakter. Tylko w takiej sytuacji akcjonariusze mogą dysponować instrumentem prawnym pozwalającym na przeciwdziałanie naruszeniu art. 87 w związku z 69 ustawy o ofercie, przybierającym postać uniemożliwienia podjęcia uchwały przez oddawanie głosów przeciwnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego jednak akceptacja zastosowania w takiej sytuacji art. 189 k.p.c. nie jest oczywista, a szereg argumentów przemawia za odrzuceniem takiej koncepcji. Sąd wskazał, że w doktrynie jako najbardziej zbliżoną – chociaż nie tożsamą - do przedstawionego zagadnienia jest problematyka tzw. uchwał negatywnych, to jest uchwał, które w głosowaniu nie uzyskały wymaganej większości. Przedstawiając poglądy doktryny dotyczące problematyki zaskarżania uchwał negatywnych i nieliczne w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Apelacyjny sformułował szereg argumentów przemawiających przeciwko możliwości zastosowania powództwa o ustalenie podjęcia uchwały i opowiedział się za jej odrzuceniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego Sąd Apelacyjny szeroko omówił problem tzw. uchwał negatywnych, poszukując możliwych instrumentów służących ochronie akcjonariuszy przed blokowaniem podjęcia uchwał. Udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne może nastąpić w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla potrzeb rozstrzygnięcia zawisłej sprawy, w której chodzi wyłącznie o problem dopuszczalności wykorzystania powództwa z art. 189 k.p.c. dla ustalenia podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie akcjonariuszy, gdy wbrew zakazowi wyrażonemu w art. 89 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 89 ust. 3 ustawy o ofercie przy ustalaniu wyników głosowania nad projektem uchwały uwzględniono głosy z akcji objętych stosownym zakazem, co w konsekwencji prowadziło do wadliwego uznania, że uchwała nie uzyskała większości głosów wymaganej do jej podjęcia. Wobec tego kwestia tzw. uchwał negatywnych zostanie omówiona jedynie skrótowo.

Analiza przedstawionego zagadnienia wymaga wyjaśnienia w pierwszej kolejności istoty zakazu określonego w art. 89 ustawy o ofercie publicznej, zamieszczonego w rozdziale 4 ustawy, który odnosi się do znacznych pakietów akcji spółek publicznych. W rozdziale tym zawarto przepisy powiązane z obowiązkiem informowania przez akcjonariusza o nabyciu znacznych pakietów akcji, realizującego się przy przekroczeniu określonych w art. 69 progów dotyczących udziału w głosach na walnym zgromadzeniu. Nabycie znacznych pakietów akcji powinno być notyfikowane przez akcjonariusza Komisji Nadzoru Finansowego i spółce publicznej w terminie określonym w art. 69 ust. 1 ustawy. Niewywiązanie się z tego obowiązku w terminie lub wadliwości w zakresie przekazania informacji objętych obowiązkiem notyfikacji wywołuje skutki określone w art. 89 ustawy.

Obowiązek notyfikacji służy nie tylko ochronie akcjonariuszy mniejszościowych, lecz także ochronie podmiotów zainteresowanych nabyciem akcji w spółce o znaczącym udziale akcjonariatu większościowego. Ochronie akcjonariuszy mniejszościowych służą rozwiązania zawarte w art. 77-81 ustawy, nakładające na akcjonariuszy większościowych obowiązek przeprowadzenia wezwań do zapisów na sprzedaż akcji. Ochrona zaś akcjonariuszy

większościowych realizowana jest przez przepisy dotyczące przymusowego wykupu akcji (art. 82-86).

Ustawa wprowadza dwa rodzaje sankcji dla zapewnienia realizacji przez akcjonariuszy nabywających znaczne pakiety akcji. Są to: sankcja cywilnoprawna w postaci zakazu wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji (art. 89) oraz sankcja administracyjna w postaci możliwości nakładania na akcjonariusz kar pieniężnych przez KNF (art. 97). Sankcja w postaci utraty prawa głosu nie jest wynikiem przekroczenia określonego progu przysługującej ilości głosów na walnym zgromadzeniu, ale rezultatem uchybienia obowiązki informacyjnemu.

Przepis art. 89 ustawy o ofercie nie wskazuje natomiast, jakie środki prawne przysługują akcjonariuszom mniejszościowym lub spółce w wypadku naruszenia zakazu wykonywania głosów z akcji, który doprowadził do niepodjęcia uchwały wobec przewagi głosów przeciwnych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że dopuszczalne w takiej sytuacji jest wytoczenie powództwa o ustalenie, że prawo głosu z akcji zostało wyłączone (zob. wyrok z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 589/11, nie publ.), podobne stanowisko zajęto także w doktrynie. Możliwe jest także przesłankowe badanie tej okoliczności w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały na podstawie art. 425 k.s.h., przepis ten w § 1 zd. drugie wyraźnie wyklucza zastosowanie art. 189 k.p.c. lub o uchylenie uchwały (art. 422 k.s.h.). Możliwość ta dotyczy jednak uchwały, która została podjęta.

W wyroku z dnia 17 października 2007 r., II CSK 248/07 (OSNC 2008, nr 12, poz. 144), dotyczącym roszczenia o ustalenie, że powód jest członkiem rady nadzorczej, Sąd Najwyższy uznał, że uchwała walnego zgromadzenia podjęta z uwzględnieniem głosów z akcji wykonanych wbrew zakazowi, o którym mowa w art. 89 ust. 1 lub 2 ustawy o ofercie podlega zaskarżeniu w drodze powództwa przewidzianego w art. 425 § 1 k.s.h., wykluczył natomiast możliwość ustalenia podjęcia uchwały o powołaniu powoda na członka rady nadzorczej na podstawie art. 189 k.p.c. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w stanie faktycznym tej sprawy istniał prawny obowiązek podjęcia takiej uchwały, co oznaczało, że w razie jego niewykonania odmowa powołania, będąca uchwałą negatywną, może być przedmiotem zaskarżenia. Wskazał, że kodeksie spółek handlowych wprowadzony

został szczególny, autonomiczny i wyczerpujący system podważania uchwał, odrębny w stosunku do kwestionowania czynności prawnych, obejmujący dwa typy powództw, to jest powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej ze statutem bądź dobrymi obyczajami i godzącej w interes spółki lub mającej na celu pokrzywdzenie akcjonariusza (art. 422 § 1 k.s.h.), oraz powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia sprzecznej z ustawą, przewidziane w art. 425 k.s.h., w którym wyłączono stosowanie art. 189 k.p.c. W konsekwencji uznał, że wybrany przez pracowników członek rady nadzorczej, a niepowołany przez walne zgromadzenie, w celu zrealizowania swojego uprawnienia powinien skorzystać z przewidzianych w kodeksie spółek handlowych środków ochrony. Tożsame stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 maja 2013 r., V CSK 311/12, również odwołując się do pojęcia uchwały negatywnej w wypadku niepodjęcia uchwały wobec przewagi głosów „przeciw” w stosunku do głosów „za” - wbrew ustawowemu obowiązкови jej podjęcia. Sąd Najwyższy wykluczył możliwość ustalenia, że uchwała została podjęta w drodze powództwa z art. 189 k.p.c.

W wyroku z dnia 3 czerwca 2015 r., V CSK 592/14 (OSNC 2016, nr 5, poz. 65) Sąd Najwyższy ponownie wypowiedział się na temat uchwały negatywnej akcjonariuszy i możliwości jej zaskarżenia. W uzasadnieniu Sąd wyjaśnił, że o uchwale negatywnej można mówić wtedy, gdy przedstawiony pod głosowanie walnego zgromadzenia spółki kapitałowej projekt uchwały nie uzyskuje wymaganej większości głosów i uchwała nie zostaje podjęta. Powołując poglądy doktryny odnośnie do tego, jakie skutki wywołuje taka uchwała, wskazał trzy, z których jeden sprowadza się do tezy, że w takiej sytuacji uchwała nie zostaje podjęta, zatem dotychczasowy stan prawny nie ulega zmianie i nie ma substratu zaskarżenia. Zgodnie z drugim stanowiskiem, dochodzi do podjęcia uchwały o treści przeciwnej do ujętej w treści projektu, bo głosowanie akcjonariuszy (wspólników) zmierza do osiągnięcia określonych skutków i takie skutki wywołuje. Kolejny pogląd głosi, że w takiej sytuacji zachodzi przypadek uchwały nieistniejącej (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2006 r., I CK 336/05, nie publ.). Powołał też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2004 r., II CK 438/02, z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 592/03 i z dnia 15 grudnia 2005 r., II CSK 19/05 (nie publ.),

w których Sąd Najwyższy uznał, że były członek rady nadzorczej (członek zarządu) jest legitymowany do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia akcjonariuszy odmawiającej mu absolutorium.

W cytowanym wyroku z dnia 3 czerwca 2015 r. Sąd Najwyższy przychylił się do drugiego stanowiska, z tym zastrzeżeniem, że nie jest możliwe generalne stwierdzenie, iż każda uchwała niepodjęta w przedstawionej sytuacji jest uchwałą negatywną. Sąd wyjaśnił, że kodeks spółek handlowych posługuje się pojęciem uchwały, czyli co do zasady aktu stanowiącego wynik głosowania pozytywnego. Brak ustawowej definicji pojęcia "uchwała" lub "uchwała negatywna" nie wyłącza jednak konstrukcji prawnej uchwały negatywnej, a zwłaszcza takiego wniosku nie można wywieść z art. 422 § 1, art. 425 lub 414 k.s.h. Wskazał, że nie przemawiają przeciwko takiej konstrukcji także zasady protokolowania uchwał (art. 421 § 2 k.s.h.), skoro są protokolowane również głosy "przeciw", stanowiące w istocie głosy za uchwałą negatywną. Przemawia za nią też treść art. 4 § 1 pkt 9 k.s.h., zgodnie z którym głosami oddanymi w głosowaniu są głosy oddane "za", "przeciw" lub "wstrzymujące się" w sposób zgodny z ustawą, umową lub statutem spółki. Wszystkie wymienione głosy mają taki sam charakter prawny i nie ma podstaw do ich różnicowania, zwłaszcza że dotyczą ich te same zasady powoływania się na wady oświadczenia woli. Ustawodawca przewidział podejmowanie uchwał bezwzględną większością głosów, a więc co do zasady nie można wyłączyć podjęcia uchwały głosami negatywnymi. Stwierdził, że jeżeli przedstawiony pod głosowanie walnego zgromadzenia spółki kapitałowej projekt nie uzyskał wymaganej większości i uchwała nie została podjęta, to w istocie doszło do podjęcia uchwały o treści przeciwnej do ujętej w projekcie uchwały, bowiem głosowanie akcjonariuszy zmierza do osiągnięcia określonych skutków i te skutki wywołuje. W konkluzji uznał, że dopuszczalne jest zaskarżenie uchwały negatywnej walnego zgromadzenia spółki kapitałowej podjętej w wyniku niezyskania wymaganej większości głosów przez projekt uchwały. Zasadność odwołania się do koncepcji uchwały negatywnej Sąd Najwyższy odniósł do sytuacji, w której istniał prawny obowiązek podjęcia uchwały przez walne zgromadzenie.

Potrzeba odwołania się przy rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Krakowie zagadnienia prawnego do koncepcji tzw. „uchwał negatywnych” wynika z nawiązania w uzasadnieniu postanowienia do tej koncepcji i problemu wskazania właściwego reżimu prawnego, za pomocą którego możliwe jest zakwestionowanie takich uchwał, w szczególności zaś, czy jest możliwe ustalenie, że po wyeliminowaniu wadliwych głosów akcjonariuszy zastała podjęta uchwała o treści przeciwnej. Sąd Apelacyjny przyjął założenie, że uchwałą negatywną jest uchwała, która w głosowaniu nie uzyskała wymaganej większości.

Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie podziela tych poglądów wyrażonych w judykaturze i doktrynie, które utożsamiają pojęcie uchwały negatywnej z uchwałą, która w głosowaniu nie uzyskała wymaganej większości, czyli taką, przeciw podjęciu której było więcej głosów niż za jej podjęciem. Taka uchwała nie istnieje, a skoro tak, to nie podlega żadnemu reżimowi, który mógłby doprowadzić do jej uchylecia, stwierdzenia nieważności, czy też ustalenia, że została podjęta uchwała o treści przeciwnej, przedstawionej jako projekt pod głosowanie. Można jedynie wnosić o ponowne głosowanie po wyeliminowaniu głosów wykonanych sprzecznie z zakazem przewidzianym w art. 89 ustawy.

Uchwałą negatywną można określić tylko taką uchwałę, w której akcjonariusze większością głosów „za” wyrazili oświadczenie woli akceptujące projekt zawierający treść negatywną. Jako przykład można teoretycznie wskazać projekt uchwały o treści „walne zgromadzenie akcjonariuszy odmawia udzielenia absolutorium zarządowi spółki”. Uchwała zostanie podjęta, gdy większością głosów „za” akcjonariusze wyrażą taką wolę. Skutkiem takiej uchwały jest nieudzielenie absolutorium. Skoro zaś taka uchwała zostanie podjęta, istnieje możliwość jej zaskarżenia na podstawie art. 422 lub 425 k.s.h., nie jest możliwe zaś ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że została podjęta uchwała o oddzieleniu o treści przeciwnej. Jeżeli jednak większość głosów oddano przeciwko podjęciu uchwały, to oznacza jedynie, że uchwała nie została podjęta, a więc nie istnieje, nie można zatem jej zaskarżyć w sposób wskazany wyżej, nawet w sytuacji, w której

w dopuszczono do uchybień w ustaleniu wyniku głosowania. Szersze odniesienie się do koncepcji uchwał negatywnych czy nieistniejących przekracza ramy przedstawianego zagadnienia.

Odnosząc się do dopuszczalności powództwa o ustalenie, że uchwała została podjęta, bowiem po wyeliminowaniu głosów objętych sankcją określoną w art. 89 ustawy o ofercie wynik głosowania byłby odmienny, należy wskazać, że w doktrynie taka koncepcja została przyjęta w wypowiedziach niektórych autorów. Wskazuje się, że koncepcja ta dąży do odzwierciedlenia rzeczywistej woli akcjonariuszy, a tym samym rzeczywistej woli walnego zgromadzenia. Korekta wyniku głosowania może nastąpić zaś tylko przy zastosowaniu art. 189 k.p.c., skoro uregulowania zawarte w kodeksie spółek handlowych (art. 422 i 425) nie mogą być wykorzystane. Przedstawiana jest także koncepcja zakładająca kombinację powództw – negatywnego o ustalenie nieważności głosów oddanych przeciwko uchwale jako nieważnych, oraz pozytywnego o ustalenie, że została podjęta uchwała o określonej treści.

W ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. że została podjęta uchwała walnego zgromadzenia akcjonariuszy, co do której stwierdzono w protokole zgromadzenia, że nie została podjęta wobec przewagi głosów przeciwnych, nie jest dopuszczalne. Za odrzuceniem takiej możliwości przemawiają - poza oceną, że taka uchwała nie istnieje - ponadto następujące argumenty. Samo uwzględnienie powództwa i ustalenie, że uchwała została podjęta, nie wywiera żadnego skutku prawnego, jeżeli jednocześnie sąd nie ustali treści takiej uchwały. Należy jednak podkreślić, że Sąd Najwyższy ani w wyroku w sprawie V CSK 592/14, ani w sprawie V CSK 311/12, ani w innych nie wypowiedział się stanowczo, że sąd może nadawać pozytywną treść uchwały. Niezależnie od tego należy wskazać, że przepisy kodeksu spółek handlowych dotyczące zaskarżania uchwał zostały skonstruowane w sposób świadczący o dążeniu do stabilizacji funkcjonowania spółki. Świadczy o tym podmiotowe i czasowe ograniczenie możliwości zaskarżania uchwał, a także przyznanie mocy wiążącej uchwałom sprzecznym z ustawą, dopóki nie zostaną wyeliminowane z obrotu w przewidziany w k.s.h. sposób. Dopuszczenie powództwa o ustalenie w sytuacji niepodjęcia uchwał oznaczałoby zaś zaprzeczenie temu celowi, skoro

z żądaniem na podstawie art. 189 k.p.c. mogą wystąpić także inne podmioty i w innym terminie, niż wskazane w art. 422 i 425 k.s.h. Ustalenie podjęcia uchwały mogłoby nastąpić nawet w odległym terminie od dnia, w którym odbyło się walne zgromadzenie, na którym nie doszło do jej podjęcia.

Trzeba też zwrócić uwagę na treść art. 6 k.s.h., który przewiduje zawieszenie prawa głosu w związku z uchybieniem obowiązku informacyjnego przez wspólnika i akcjonariusza (przepis dotyczy obu typów spółek kapitałowych) dotyczącym powstania stosunku dominacji. W art. 6 ust. 3 wskazuje się, że uchwała zgromadzenia wspólników albo walnego zgromadzenia, powzięta z naruszeniem § 1, jest nieważna, chyba że spełnia wymogi kworum oraz większości głosów bez uwzględnienia głosów nieważnych. Właściwym środkiem zaskarżenia jest więc powództwo o stwierdzenie nieważności. Powołując się na wcześniejsze rozważania należy stwierdzić, że również w tym wypadku takie powództwo może dotyczyć tylko umów podjętych i nie jest możliwe uwzględnienie powództwa o ustalenie, że w przypadku niepodjęcia uchwały wobec przewagi głosów przeciwnych w tym głosów nieważnych podlegających odliczeniu uchwała o treści przeciwnej istnieje.

Nie jest trafne stanowisko, że wyłączenie możliwości uwzględnienia powództwa o ustalenie godzi w interesy akcjonariuszy mniejszościowych. Istnieją bowiem rozwiązania, które przed lub w trakcie walnego zgromadzenia pozwalają na wyegzekwowanie zakazu z art. 89 ust. 1 i 2 ustawy o ofercie. Akcjonariusze mogą wystąpić do sądu z powództwem o ustalenie, że akcjonariusze większościowi nie są uprawnieni do wykonywania głosów z akcji. Taka okoliczność może być stwierdzona przez zarząd podczas sporządzania listy akcjonariuszy uprawnionych do udziału w walnym zgromadzeniu. Przewodniczący walnego zgromadzenia może zakazać z własnej inicjatywy lub na wniosek akcjonariusza zliczania głosów tych akcjonariuszy, których dotyczy zakaz określony w art. 89 ustawy. Niezależnie od tego, akcjonariusze mniejszościowi mogą w razie poniesienia szkody wystąpić z roszczeniem odszkodowawczym nie tylko przeciwko akcjonariuszom naruszającym omawiany zakaz, ale również przeciwko przewodniczącemu walnemu zgromadzeniu, członkom zarządu spółki, albo spółce wobec dopuszczania do blokowania podjęcia uchwał przez akcjonariuszy większościowych, uchybiających obowiązkowi notyfikacji (zob. art. 407 § 1, art. 410

k.s.h. określające obowiązki zarządu i przewodniczącego walnego zgromadzenia w zakresie sporządzania i sprawdzania listy akcjonariuszy uprawnionych do wykonania głosów z akcji). Nie można wykluczyć także możliwości wystąpienia z powództwem odszkodowawczym przez spółkę przeciwko członkowi zarządu na zasadzie art. 483 § 1 k.s.h. w wypadku obstrukcji walnego zgromadzenia przez zarząd i akcjonariusza większościowego. Wreszcie należy wspomnieć o możliwości podjęcia działań przymuszających w określonych wypadkach (np. blokowanie podjęcia uchwały o obsadzie zarządu może doprowadzić do ustanowienia kuratora).

Z tych względów orzeczono jak w uchwale.

as